

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORI:
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL:
10 Lei pe an

NĂFRAMA

«Bate murgul din pictor la scară,
Sforăe și bate din picior, —
Mingăie-l, că-i cea din urmă oară,
Pentru Domn și Țară
Merg să lupt și 'n luptă, poate, mor.

«De-î zări trei picături de singe
Pe năframa ce ți-o las în dar,
Nu te sbate, minile nu-ți fringe,
Dragă, nici nu plinge,
Dar să nu m'astepti, că e 'n zadar!»

Astfel zise 'n ceasul de plecare,
Plin de jale mindrul luptător.
Glas de trimbiți răsuna în zare...
Inc'o sărutare, —
Și pieri sub geana unui nor.

Insă umbra gingașei fecioare
Multă vreme stăruiește 'n prag.
Stă și cată dusă cum dispăre
Pulberea în zare,
Insoțind pe cel plecat sub steag.

La fereastră stă, privind cu teamă,
Așteptind pe cel plecat sub stea —
Dar din ceasul cînd băgă de seamă
Semnul pe năframă,
N'a mai vrut la geam și 'n prag să stea.

Nu țipă, nici minile nu-și frinse,
Nici nu spuse-o vorbă nimăruî,
Nime r'o văzu cu gene plinse...
Ceas cu ceas se stinse
Ca un crin... s'a stîns de dorul lui.

ST. O. IOSIF.

DOUĂ CATEGORII

Răzleți, sau adunați în grupuri vremelnice, tinerii noștri scriitori au destule însușiri comune pentru a fi deosebiți după anumite categorii.

Fie că se întilnesc în preajma vre-unui maestru; fie că se întovărășesc în vederea unui scop, cum este de pildă scoaterea unei reviste, fie că, fără a se cunoaște, se întilnesc în același mod de-a înțelege rostul literaturii, ei sînt totdeauna mai mulți împreună. Numărul acelora, cari pot fi considerați de firii independente, cu oarecari trăsături individuale, este mic din cale afară și chiar dintre aceștia, puținii scapă prilejul de-ași răzîma capul de vre-un stilp mai puternic.

Criticul literaturii noastre contemporane va trebui deci să stabilească existența diferitelor grupări și în munca aceasta va întimpina dificultăți cu atît mai mari, cu cît mai puțin marcat este caracterul singuraticelor bisericește. Căci aproape toate grupările se găsesc într'o vecinică oscilare: unii vin și alții dezertează. Nici o soliditate de principii, nici o direcție estetică pornită din un complex de convingeri, nici o ambiție de-a perzista până la sfîrșit pe cărarea aleasă.

O pildă.

De un timp încoace, ca o reacțiune în potriua unui curent artificial, produs de scriitorii străini de neamul nostru, a început a bate un vînt căldicel, care a reinviat cîteva suflete distinse și a readus în opinia publică interesul pentru o cultură și literatură mai romînească, reluînd firul de unde îl rupseseră apologetii literaturii universale. Și curentul abia pornit, se și ivesc rînd pe rînd aderenții, timizi mai întii, apoi renegîndu-și fățiș rătăcirea din trecut. Revistele efemere, publicate cu diferite scopuri de exploatare, conțin un șir de apostatați din toate taberile; simbolistul de erî își închină visurile obscure, realistul părăsește terenul noroios, criticul ovrei plînge pe ruinele unui curent neisbutit și hulitorul literaturii populare se pocăește.

Aceste sînt semne bune în definitiv, dar nu despre ele voim să vorbim acum, ci de alte două categorii, cari dintre toate presintă mai multe semne de stabilitate. Vorba veche: neam vine, neam trece, dar pămîntul în veci stă... se potrivește și în literatură. Curente vin și trec, dar totuși există și

de-acele cari rămân vecinic, nebiruite de nimeni, nemuritoare ca și principiul răului.

Aci aparțin în primul rînd micii tirani ai negațiunei consecutive.

Îi cunoașteți cu toții. Idealuri nu au. Nu se închină la nici un zeu, la nici un idol. Acțiunile lor sunt determinate de cele mai joase trepte din scara sentimentelor. Păstrează în cele mai multe cazuri anonimatul, căci nu sunt geloși de gloria lor erostratică. Meseria lor este de a cîrți ca babele cele rele și isterice, sau de a calomnia cu îndrăzneală bărbătească din vre-un colț de ziar sau revistă, ce i-l pune la dispoziție cite-un patron de literatură infamantă. Dreptul la exercițiul unei asemenea slujbe li-l dă un șir de păcate literare, vre un vers schilod sau vre-o nuvelă trudită.

Pretutindenii această categorie de scriitori e socotită ca o familie bolnavă, ce poartă toate stigmatele decadenței; ori ce semn de putere și de talent al altor scriitori deșteaptă în membri acestei familii sentimentul ce-l trezește un om viguros într'un nenorocit ofticos. Ori-ce succes al altuia cade asupra lor ca o lovitură sufletească, ca o scormonire în conștiința lor încărcată. Leac pentru asemenea boală însă nu există.

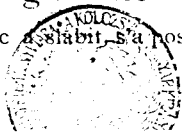
Procesul de calomnie în jurul «Năpastei» abia terminat, și iată un caz analog, provocat de o existență similară, de data asta împotriva savantului istoric N. Iorga. Noul proces va avea loc în luna lui Noembrie, cînd se va desfășura din nou tristul tablou, ce ne-a fost dat să-l avem în primăvara trecută.

Nenumărate sînt însă cazurile nebagate în seamă, calomnii, proces de intenții, insinuări și vorbe necintărite, pentru cari nimeni nu mai cere socoteală, dar cari se citesc și se comentează de toți citii nu sînt în măsură de-a avea darul prețios ce se cheamă judecată proprie. Luați în mină, de pildă, o revistă recentă și veți găsi în ea un lung șir de atribute, cu cari sînt gratificați directorii revistei noastre, veți găsi următoarea probă de expansiune nervoasă a categoriei de care vorbim:

«Nu putem ascunde faptul că Vlahuță și Coșbuc nu ne mai inspiră nici o încredere»—

zice unul din aceste figuri glorioase de la «Pagini Alese».

«Vlahuță a îmbătrinit rău; Coșbuc a slăbit, s'a posomorît, nu mai are farmec,

nu mai are curaj, nu mai are suflet, numai are nici un vers corect. Amindoi se tîrăsc acum pe toiage scorojite printre copii și zic că seamănă... Ah, dar tabloul e mai trist și mai amar»...

Intr'adevăr nu se poate mai trist... Coșbuc și Vlahuță «nu mai inspiră nici o încredere» acestor iluștri necunoscuți; pe Eminescu îl dăduseră gata într'o altă coloană. Decî un răsboi pe față, răsboiul desperat de exterminare în potriva părinților poeziei noastre contimporane. Ce potrivită este aici pilda lui Heine, care asemănase acest soi de desperați cu fiii sălbaticilor Indieni, ce'șiucid părinții, crezînd că nu mai simt lipsa lor...

Dar să ne întoarcem la o a doua categorie, la o altă continuă plagă, pe care o constituie așa numiții noștri *poligrafi*.

Scriitorii tineri, încurajați de critică și de un public neorientat, după ce au gustat odată din farmecul triumfului literar, încalecă Pegasul și pornesc răsna, fără nici o țintă, fără nici un temei real sub picioare. Nici un gen literar nu le este secret, căci trăsesc cum s'ar zice, în poligamie cu toate Muzele. Culisele teatrului îi introduce în teoria dramei, viața de capitală le oferă material de romane, anotimpurile se îngrijesc de poezie și eată-î autori de multe volume și în urma prodigioasei lor producțiuni incunjuțați de nimbul nemuririi... imaginate.

Activitatea lor întreagă nu se caracterizează însă decît prin mobilul egoist de-a fi înșirați printre marii scriitori ai țării. Și în vederea unei zîmbitoare aureole ei fac totul, se torturează pe sine și chinuesc publicul, își afișează portretul prin revistele din capitală, dia Constanța sau din vre-un alt colț al românismului, își scriu eventual ei înșiși omagii, pe cari le strecoară în vre-un ziar binevoitor, sau — cînd se cred nesocotiți — se plîng în versuri duioase contra ingraturității acestui neam care... care permite junelui poet să remină frumușel «la telegraful din Brăila» în loc de-ai asigura o situație mai demnă de talentul său extraordinar.

Fie-care neam posedă scriitori de valoare secundară, cari se mulțumesc a făuri material de lectură pentru clasa de mijloc. La noi aproape nu există acești muncitori nepretențioși; noi nu avem decît scriitori geniali și scriitori ignobili. Și nici vorbă, toți poligrafii noștri sunt geniali. Numai că acest lux de genialitate — un fel de *lucus a non lucendo* — e un adevărat pericol pentru desvoltarea normală a culturii noastre, căci toate operele lor nu sunt decît o pleavă imensă

de cuvinte, ce zăpăcesc pe cetitori, și nu conțin nici un grăunte sănătos, din care ar putea încolți vre-o idee mîntuitoare. De aceea o analiză amănunțită a operelor acestor poligrafi se impune.

IL. CHENDI.

ÎN GRĂDINĂ

Cît de sfiasă crește noaptea pășind încet din scară 'n scară
Și cîtă liniște se lasă; pe cer grămezile de stele
Răsar ca nici-odată par'că, iar luna plină printre ele,
S'alege albă și scîntee ca un baș nou într'o comoară.

Lîngă habuz leandru fraged din cînd în cînd arunc'o floare,
Iar apa 'nrumenind o clipă cînd își reface-oglindea 'n lună,
În loc de-o floare vede două cum tremurînd se împreună
Ca două guri care se cată de mult să 'și dea o sărutare.

Vedenii lunecă sub ramuri ca'n nopțile de Sînziene,
Cînd crinii albi pornesc pe drumuri fericiți de ori și ce ispită,
Iar eu pășindu-le pe urmă, trec ca o umbră fericită
Ce-ar rătăci pierdută 'n tihna Cîmpiilor Elizeen.

În slavă brațele-amîndouă le 'nalț atunci, și'n noaptea clară
Îngenunchind, sărut pămîntul și-i mulțumesc, simțînd în mine
Nădejdea tinereții mele, nădejdea clipelor senine
Cum iar s'aprinde și scîntee ca un baș nou într'o comoară.

D. ANGHEL.

NOTE DE DRUM

Din Normandia

Iată-mă 'n inima Normandiei, patria lui Maupassant și... a cidrului.
Cătunul în care stau e pitit într'o poală de pădure, la marginea
unui platou.

Dealuri înalte — tăiate de văi adînci și liniștite, pline de cucută, de
vișini sălbateci, de porumbi și de nuci — strejuesc matca Senei care
și-a croit prin aceste locuri o luncă largă de cincî kilometrii și care
cotește caprițioasă, mlădioasă ca un trupușor fraged de franțuzoaică.

Neguri de păduri plutesc pe dealuri și se revarsă pe văi, iar lunca Senei presărată cu sate ascunse printre buchetele de pomii roditori, scrijălată de finețe verzi, aurită cu lanuri de griu și însingerată de loturi de trifoiu roșu, i-o minune bună de zugrăvit de un pictor meșter.

O șoseluță încinge ca o panglică albă poalele dealurilor, cotește pe la ieșiturile malurilor, se pierde prin sate și răsare mai departe, îngustă, ca o urmă subțire de pulbere de var.

Când e soarele 'n răscruce, lunca tremură toată, împuiată 'n lumină, iar în jocul undelor Senei, Craiul zilei aprinde uriașe diamante orbitoare de strălucire.

Sfințitul soarelui i-o feerie: pulbere de rubine tremură pe apele Senei, iar dealurile îndepărtate, dinspre Apus, își tivesc muchile cu o fâșie de roz ce se stinge 'ncet-încet într'un violet care se întunecă din ce în ce mai mult.

Apoi, după cât-va timp, linia de despărțire între pământ și cer se șterge, dealurile sunt tot una cu cerul, împreunate, îmbrățișate, sub vâlul amurgului, pe când înspre răsărit s'aprinde o stea luminoasă, lucefărul de seară, schinteind ca o uriașă piatră nestimată în albas-trul întunecat al înălțimilor.

De sarî trei dealuri mai la sfințit, dai peste un castel ce visază pe un virf de deal pripor, care s'aține ca un uriaș în calea Senei, cîrnindu-î matca: e dealul celor doi amanți.

Cunoașteți povestea :

...În vremurile de demult stăruia prin locurile acestea un baron temut de toată lumea, care avea o floare de fată ca o zînă ruptă din raiu.

Un flăcău, venit din alte locuri, slujia pe baron la vinătoare.

Intr'o zi baronul pleacă la vinătoare de fiare sălbatece și ia cu el și pe fată.

Baronul împușca mistreți, flăcăul tupilat după un tufiș, mînca din ochi arătarea de copilă ce alerga călare printr'un luminiș de pădure.

De odată din întunericul pădurilor un mistreț rănit se năpustește în luminiș, năvălind spre fată, dar un glonte 'l-a trîntit buștean la pământ și flăcăul aleargă, cu pușca fumegînd, să dea curaj fetei.

Ce-a urmat?!

...Noaptea petrecute 'n suspine de dor, tremurul pătimaș al sufletelor, priviri ce luminau adîncul inimilor înfiorate, surisuri ce licăriau pe furîș... poema tăinuită, adîncă, dumnezeescă a iubirii.

Și într'o bună dimineață copila intră cu flăcăul de mînă, în odaia baronului :

— Tată, mî-e drag ca ochii din cap, dă-mă după el!

Ochii baronului, oțeliți în vinători, aū scăpărat.

«*Beau mignon de trop mince sousche,*
 «*Varlet de cour, simple escuyer,*
 «*Dist le baron d'un ayr farousche,*
 «*D'un ton tranchant comme l'acier,*
 «*Si tu veux l'avoir pour compaigne,*
 «*Au risque d'y laisser tes os,*
 «*Te fault gravir cette montaigne*
 «*Avec ma fille sur ton dos».*

Singele tânăr și înfierbîntat clocotește 'n vinele flăcăului: cu ea s'ar fi urcat pînă 'n pragul porților cerești.

...Trupșorul gîngăș ce pare urzit dintr'un vis dumnezeesc tremură pe umerii flăcăului ce urcă gîfiind coasta priporă care pare că nu mai are sfîrșit.

Pe la jumătatea urcușului picioarele voinicului s'au îmuiat ca ciara la para soarelui, dar tremurătura sinului fraged le-a dat puterile pierite.

Vinele se umflă, pieptul înfierbîntat trosnește de bătăile inimii ce lovește ca un ciocan din ce în ce mai des.

Și lumea de prin împrejurimi se uită speriată, minunată, încremenită la această pereche de amorezați ce și cuceresc atît de greu patul lor nupțial. Ah! ce mult mai e pînă 'n virful dealului!

Pajiștea mărunță fuge subt ochii voinicului, adus de spete, strîns ca un ghiem de vine 'ncordate. Ochiul lui s'au împăienginit și capul lui i-o tobă fermecată în care bate un ciocan înroșit în foc.

Au ajuns!

O clocotitură de strigăte de bucurie se umflă 'n văzduh, pe cînd flăcăul pune binișor sarcina lui gîngășă, se uită lung în ochii copilei, cu un suris tăiat în colțul buzelor, deschide gura să-i spue ceva, dar... se 'nvîrtește ca pe-un șurub, pune mîna pe inimă și cade mort pe culmea dealului.

Cum bate din aripă o porumbiță rănită, așa a bătut din palme copila și a căzut mototol de-a curmezișul flăcăului, pe creasta dealului, patul lor nupțial.

Baronul i-a 'ngropat pe amîndoi la un loc, a ridicat o minăstire și a murit de mihnire...

...Astă-zî castelul celor doi amanți, întunecat de șuvoiul anilor, dormitează pe creasta dealului pripor ce s'aține 'n calea Senei, abătîndu-i apele povestitoare.

Trebue să vă spun însă, dragii mei cititori, că e mult de atunci; o, foarte mult: aproape 900 ani.

Pe vremurile acelea, o copilă cobora din cer pe aripa primăverii, o copilă cu ochii albaștri și umezi de fericire, ca două viorele 'nrouate; cu părul revărsat potop pe umerii ei albi de dumnezeiță, cu sufletul plin de cîntece fermecătoare; surizătoare ca un răsărit de soare, senină ca cerul după ploae.

Și copila aceasta pribegia pe pămînt și oamenii îi deschideau cu drag porțile inimilor lor în cari zeița își urzia din surisuri și desmierdări un cuib încîntător.

Dar a trecut vreme la mijloc și copila dumnezească a pierit din lume, căci n'a mai găsit adăpost în inimile oamenilor și astă-zî numai prin cărți mai aflăm ce-a fost o dată *iubirea* și cei ce-î cîntă minunile, sfîrșesc prin balamucuri....

O, e mult, e foarte mult de atunci....

MIRON ALDEA.

PE SEARĂ

E 'n amurg și de pe ramuri	Lîngă ea, cu părul galben,
Cade frunza legănată,	O copilă ca o zină
La colibă, stă pe prispă,	Schimbă dintr'un hîrb în altul
O femeie 'ngîndurată.	Firicele de țărînă.

Dar de-odată 'nalță ochii,
Lung se miră mititica,
Și privind mereu sub streșini:
«Mamă, unde-î rîndunica?»

Z. BÎRSAN.

Expoziția romînească din Sibiu

Nu apucase, pot zice, ca cerneala să se usuce de pe primul meu articol din *Sămănătorul*, asupra muzeului de artă națională, cînd și primesc vestea deschiderii unei expoziții de artă industrială țărănească în Sibiu. Se înțelege, cum am auzit, m'am și dus.

Primul lucru ce m'a impresionat a fost spiritul de sacrificiu și entuziazmul de muncă pentru folosul obștesc de care sunt însuflețiți toți romînii de acolo, cari prin ei singuri și fără ajutorul nimăruî au făcut expoziția aceasta. Din aceste puncte de vedere sînt demni de admirat și imitat.

Expoziția e de un aspect vesel și bogat. Sala mare a palatului «Gesellschaftshaus» e plină de țesături, cusături și broderii, opere ale femeilor țărance din Ardeal. Fie-care sat principal din ținutul Sibiului e reprezentat. Fundul sălei ridicat ceva mai sus e despărțit în trei părți inchipuind trei camere: din Săliște, Avrig și Reșinari. Aceste camere sint aranjate cu tot ce are mai frumos o casă țărănească din acele locuri. Icoana Maicii Domnului sub care arde o candelă, la răsărit. Culme sus pe care sunt întinse chindee, cuere cu talere și cîrcee frumoase de pămînt, lada într'un colț, masă, scaune, pat; toate acoperite cu tot felul de podoabe alese în răsboi, zestrea unei fete harnice. Aceste camere se întrec în podoabe; comuna Avrig însă, locul de naștere al lui G. Lazăr, e cea mai bine ca alesături în război, în special în chindee și fețe de pernă. În tinda saū pridvorul de dinaintea acestor trei camere patru lucrătoare lucrează de zor. Una țese bete saū brățări, alta alege în răsboi împodobitele cratițe, una coase migăloasele și prețioasele cusături țărănești, iar a patra la un răsboi mai sistematic, lin, agale și cadențat țese din mătasa albă ca firele de paianjen de subțiri albe și finele «pachiole» ce crezi că ți s'ar topi sub degete. Pe pereții înalți ai sălei covoare multi-culore, cu fel de fel de ornamente, iar în largă sală cit coprinde în lung și în lat, numai doar drumul nu e acoperit. Cele mai multe sunt de o finețe și de o simplitate extraordinară. În special cămășile bărbătești, și femeiești denotă din acest punct de vedere gustul rafinat al poporului din Ardeal.

Deși toate, pot zice, se aseamănă între ele, fie-care sat își are caracterul său. Te miri prin ce vargă la șorț saū la cămașe ce nici n'o bagă în seamă la prima vedere, prin felul de a 'și potrive părul pe frunte, prin chipul de a așeza broboada pe cap, o sălișteancă se desosește de o poenăriță saū de una din Avrig, etc.

Cu deamănuntul apoi observate, mai găsești și alte deosebiri în felul de a-și țese, de a-și coase mai încărcat saū nu, cu anumite culori, portul lor. Lucrurile acestea le observi bine pe cele 12 păpuși din Săscior, Sebeșul săsesc, Mercurea, Rășinari, Pădureanca din Huniedoara, Certege, Avrig, Borgo-Prund, Săliște, Săslăul romin, Tirnova, Vaida mică, Fundata, ținutul Bran: păpuși care toate erau așezate pe o masă în mijlocul sălei. Dar și mai bine puteai observa pe costumul fetelor și femeilor diferitelor sate care cu rindul vin să stea în expoziție. În prima zi aū fost Săliștencile, în a doua cele din Mercurea și în a treia Avrigul luase locul acestor din urmă. Dispoziția aceasta minunată înlesnește tuturor femeilor din diferitele sate să vadă ce e mai frumos din alte sate, să înceapă puī pe care ele

nu-î cunoşteaŭ şi ast-fel să se înfrumuseţeze între ele diferitele por-turi. De asemenea şi pentru vizitatori, că văd aevea cum se poartă obiectele aşezate în expoziţie.

Vrînd să căutăm a găsi o deosebire între costumurile femeesţii de pildă, dintre diferitele sate de ş, cum ziserăm, în totalul lor se ase-mănă între ele, cele din Sebeşul Săsesc, Sascior şi Mercurea se de-osibesc întru cit-va de cele-lalte prin modul de a se îmbrabodi. Acestea poartă «Vălitoare» la fel cam cu femeile oerilor de prin poalele mun-ţilor judeţeni Vilcea, Gorj şi Mehedinţi, pe cînd restul sint îmbro-bodite cu o cirpă neagră sau albă. Cămăşile sint cam la fel peste tot locul: guler sau bentiţă îngustă cusută des, mărunţ şi bătut. Mîne-cile cu şire şi umerasî. Cîte o dată umerasîi zişi pe alocurea: altiţe, bănicei sau puî, lipsesc, şirele ţinînd una, de jos până sus la git. Curios mi s'a părut un şir sau un rînd dealungul mînecei întretăiat cruciş pe la mijloc de alt şir tot subţire, şi încolo nici o podoabă, — aceasta în cite-va sate numaî.

Mînecele se închee la mîna cu «fodori» un fel de pilnie provenită din strinsura mînecei într'un creţ cu vre un lat de mîna deasupra isprăveniei ei, or se termină cu «pumnaşi» un fel de manşete resul-tate iarăşi din încreţitura extremităţii mînecei. Pumnaşii se închee prin copci. Cite-odată mînecele foarte largi sint resfrînte în afară, preţ cam de o palmă, şi atunci partea resfrîntă e împodobită cu puî la fel cu restul mînecei.

Pé părţile aceste din îmbrăcăminte, guler şi pept, se pune tot ce iscusinţa şi gustul romîncei poate face mai frumos în cusătura.

Bendiţa, sau gulerul de la git cusut cu mătase pe creţul cămăşei adesea orî e un mic giuvaer, de asemenea umerasîi şi şirele. Puîi numiţi ciocănele, bobocei, grădiniţe, maghirani, cheptenele, scăriţa şi altele, se îmbină sau desbină, alături sau depărtaţi în fel de fel de chipuri pentru a da diferitele motive, tot-d'a-una subţiri, delicate şi armonice.

Ca feţe sau culori e caracteristică cusătura cu mătase neagră, cu umpluturi de fir de aur, fără alte nuanţe. Acestea prin părţile Săliştei şi mai cu seamă, unde cămăşile sunt ceva mai încărcate.

Pe părţile dinspre răsărit spre ţinutul Bran ca şi în spre apus către Banat, e oare-care asemănare cu costumul romînesc de pe valea Prahovei, ca şi din alte părţi ale ţărei, şi anume mînecele cămăşei sunt acoperite de puî mari deşi, pe lingă gura cămăşei de asemenea şi pe mărginele poale cămăşei sunt puî. Aceste localităţi se mai aseamănă cu costumul romînesc de dincoace de munţi şi

prin șorțul și cratița cu foarte mult roșu, pe cînd la cele-l'alte negrul său în orî-ce caz tonul închis predomină.

Pe cînd cămășile se împodobesc cu cusături, cratițele sunt alese în țesut. Motivele întrebuițate și la unele și la altele sunt aceleași, dar pe țesături dobîndesc un aspect mai masiv, mai colorat și mai puțin fin. Chindeele, ca și fețele de pernă, sînt cam la fel, însă în tot-deauna culoarea de căpetenie e roșul.

Cele mai mari țesături cu puî aleși în răsboiū sunt fețele de masă și fețele de paturî zise «lepeadeuă». Ele mai adese orî sunt ca niște covoare subțiri al căror motiv de ornamentare diferă de al cămășilor și cratițelor și se apropie de velințe. În general triunghiul, dreptunghiul, rombul și paralelogramul sînt elementele principale din care se fac mai toate ornamentele lor; iar ornamentele și ele tind în spre cruce și romb.

În rezumat, caracteristica motivelor din ornamentația romînească de pe țesături și cusături în Transilvania ca și în Romînia este: simplitatea, repetiția și simetria. Ca colorî, toate nuanțele sînt întrebuițate în tonuri profunde și çoloare francă.—Griurile și diferitele nuanțe șterse ca pe covoarele din occident, nu există la noi de cit cînd sînt eșite de vreme. Dintre toate colorile roșul e întrebuițat cel mai mult, oranjul-caramiziu și cafeniul, cel mai puțin.

Cam acestea sînt impresiile mele culese din expoziția din Sibiū. Dacă ar fi mai multe expoziții de acestea și nu numai în Sibiū, căci multiple sînt avantajele ce ele dau! Țărănimea învață să-și aprecieze bogățiile ce le are și să se mîndrească pe drept cuvînt cu ele, căci sînt frumoase și sînt ale ei; economicește folosim, căci ea învață să se îmbrace singură frumos și bine; iar noi, orășenii, după ce cu timpul vom fi adunat într'un muzeū și vom fi studiat toată moștenirea noastră artistică, vom putea întemeia odată o industrie artistică în stilul romînesc.

IP. STRĂMBULESCU.

COMOARA...

Din bătrîni aud că unde
Noaptea vezi că licărește,
Să fii sigur că acolo
O comoară se găsește...

Deci în ochii tăi, iubito,
— Unde arde focu 'n pară —
Sigur sînt — cum spun bătrîni —
Că s'ascunde o comoară...

DE LA PETROȘITA.

CĂTRĂ NOAPTE

-- DIN SHELLEY --

Coboară grăbită pe mare 'n apus,
 O noapte măreață!
 Din peștera unde, cît soarele-î sus,
 Ascunsă în valuri de ceață,
 Petreci solitară, urzind la fuiorul
 Atîtor destinuri,
 Tu care odihnă și farmec ne dai
 Saū lacrimi și chinuri,
 O noapte temută și dragă, răsai,
 Ia'ți repede sborul!

Infășură 'ți trupul în haină de fum,
 Stropită cu stele,
 Și-ai zilei ochi limpezi sărută-î acum,
 Orbește-î cu pletele 'ți grele;
 Aluneacă 'n urmă cu pasul ușor
 Pe-a mărilor unde, Central University Library Cluj
 Și 'n casa aceluî bogat și sărac
 Ori-unde-î pătrunde,
 Atinge-le toate cu firul de mac....
 O vino tu mult așteptată cu dor!

În zori cînd văzut-am lumina în sus
 Pe culmi dînd năvală,
 Am plîns după tine; cînd roua s'a dus,
 Și-amîaza cu grea zăpușală
 S'a 'ntins orbitoare căzînd pe grădine,
 Și ziua trudită
 Stînd gata s'adoarmă sub cerul senin,
 Visa plictisită,
 Urită de toți ca un oaspe străin, —
 Am plîns după tine.

Surora ta, Moartea, venînd mî-a grăit:
 «M'alegî tu pe mine?»
 Copilul tău, Somnul, cu ochiul umbrît,
 Îmî zise c'un murmur de-albine:
 «Vreaî tu să m'alătur de tine ușor?
 Mă vrei tu pe mine?...» Dar eū le-am răspons:
 «Nu vreaū nici să dorm, nici să mor!»

Căci Moartea veni-va, cînd tu vei muri,
 Așa timpurie!
 Și Somnul atunci cînd departe vei fi,
 Curînd și el o să vie.
 Nici una, nici altul nu poate să'mi dea
 Ce sper de la tine,
 Norocul pe care eu ție ți-l cer
 Să'mi fie mai bine, —
 O, noapte, coboară degrabă din cer
 Și-aleargă spre mine!

Trad. de DIM. D. ANGHEL și ST. O. IOSIF.

POPULARĂ

Fac un cîntec pentru tine,
 Firicel de iarbă verde,
 Mai mult cine te iubește
 De cît mine, vremea și perde.

MAGHIRAN.

UN CÎNTEC DE DEMULT.

La sfîrșitul unui manuscris, cu coprins religios, aparținînd secolului al 18-lea, aflat în Biblioteca Academiei Romîne, întîlnim cel mai vechiu cîntec poporan-religios, o «orație» ce se zicea la nașterea Domnului, cătră «boeri» și face parte din cîntecile colindătorilor.

Două note determină epoca cînd s'a scris.

Prima notă e scrisă la anul 1756 de Popa Stan din Holbav (Transilvania), iar a doua e scrisă de fiul acestui preot, Popa Ioan la anul 1762.

Nota tatălui precede acest cîntec, iar a fiului îl urmează. Caracterele grafice arată, că scrisoarea cîntecului se datorește tatălui, adică lui Popa Stan din Holbav (1756), numit în urmă Ieromonahul Ștefan de la Holbav (1762).

Vechimea acestui cîntec trece prin urmare peste un veac și jumătate. (182 de ani).

Importanța sa e cu atît mai mare cu cît, din comparație cu variantele de astăzi, se vede că și-a păstrat nu numai fondul dar chiar și forma versurilor.

Versurile 1—24 din acest cîntec le-am comparat cu versurile 23—45

din «Cintecul feciorului de Impărat», publicat la 1890 de învățătorul Daulu în Arad, iar restul l-am comparat cu o doină din Ardeal publicată de Iarnik și Birseanu.

Eată acel cîntec :

O, prea frumoasă pustie

Popa Stan din Holbav

(1716—1762)

O, prea frumoasă pustie,
Primește-mă într-a ta desime
Ca pre pruncul la a sa maică,
Cînd la țite il apleacă.
Pre la miez de miază-noapte,
Nu mă înfricoșă cu moarte,
Că te-am iubit ca pre o polată,¹⁾
Cea cu aur însuflată.
Mergeam prin dumbrăvi odrăslite,
Ca prin niște vii rodite.
Ramurale tale că pleacă,
Ca ruga să mi să treacă,
Și le pleacă cit de multe,
Ca ruga să mi s'asculte,
Și le pleacă cit de jos,
Ca să dobîndesc folos.
Cînd doream de ai mei părinți
Ardeam cu lacrimi fierbinți
Și tu că m'ai și învățat
De lume că o am lăsat,
Și la tine c'am venit
Ca să urmez lui Hristos,
Cela ce mi-e de folos.

*Jelui-m'aș și n'am cui,
Jelui-m'ași munților,
In locul părinților,
Jelui-m'ași brazilor,
In locul fraților,
Jelui-m'ași florilor,
În locul surorilor.*
De-acum și până'n vecie
Mîla Domnului să fie,
O, prea frumoasă pustie.

¹⁾ Polata s. f. pl. palatium, palota, der Pallast; ²⁾ Curtea cărui-va prințip, împărat, etc. Aula, Palatium, Udvar, der Hof.

(*Lexicon Buda 1825*)

VARIANTĂ

Teodoru Daulu

Colinzi culese. Arad 1890, pag. 17.

O, prea frumoasă pustie,
Primesce-mă în desime
Ca pre pruncul a sa maică,
Cînd la țită și-l apleacă.
Pre la meziu de miază-noapte
Rău nu mă înfrică de moarte.
Ține-mă ca pre o poiată¹⁾
Ce ț-i cu aur suflată.
Prin dumbrave odrăslite
Să merg ca prin vii rodite
Ramurale le-oî pleca
Și ruga mă va scăpa.

Și le-oîu pleca cit de jos
Ca să dobîndesc folos.

Căci inima m'a îndemnat,
De lume eū am lăsat,

Ca să urmez lui Christos
Care-mi este de folos.

Iarnik și Birseanu

Doine Bucuresei 1833 p. 192.

*Jelui-m'ași și n'am cui²⁾
Jelui-m'ași munților
De dorul părinților
Jelui-m'ași brazilor
De doruful fraților,
Jelui-m'ași florilor
De dorul surorilor³⁾*

¹⁾ Poiată, étable, chenil. (Iarnik, Birseanu, Glossaire p. 230)

²⁾ Varianta: Daulu, pag. 41.

³⁾ Aceste versuri le-am cîntat în copilărie și le-am auzit de multe ori cîntîndu-se prin țara Birsei și prin județele Aigeș, Olt și Vilcea, mai ales primăvara.

EPIGRAME

I

Butoiului meu cu vin.

Ești singurul în lumea 'ntreagă
De care pot să spun curat
Și fără frică de păcat—
Că nu 'ți lipsește nici o doagă !..

II

Lui Igrec.

Cu un gând intrase Igrec
Practicant la farmacie...
Dar eși când se convinse
Că nu 'i leac pentru... prostie.

III

Veste bună.

Nenea Stan, din «Iniversu»
Veste bună a aflat
Că d'acuma tiligraful
Fără fire 'i inventat... Library Cluj

Și și-a zis: de nu sunt fire
Nici stâlpi nu s'or mai găsi,
Și când viu turlac acasă
N'am de ce mă mai lovi !..

DE LA PETROȘITA

CĂRȚI ȘI REVISTE

C. Rădulescu-Motru, — *Știință și Energie*. București 1902. 1 vol. 100 pp.
I. Creangă, — *Opere complete*. Cu o prefață și un indice București
1902. 1 vol. 396 pp. Editura tipografiei Minerva.

Convorbiri Literare No. 16, anul 36 1902, cu următorul cuprins:

G. Murnu. — Homer: Iliada. Cîntul VII. *I. Bogdan*. — Din relațiile Țării Rominești cu Brașovul și Ungaria în sec. 15. *St. Iosif și D. Anghel*. — Din Verlaine: Nu este-așa? Albastră-i zarea. *E. Hodoș*. — Todorel Todor. Baladă populară. *H. Schachmann*. — Petru Cercel, după izvoare de curînd publicate sau inedite. *I. Valaori*. — Sînt sau nu greșeli în opera lui Herodot? *Alex. Lăpădatu*. — Cîteva documente privitoare la istoria catolicismului în Moldova. *N. Iorga*. — Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovicî de Dr Augustin Bunea (dare de samă). *St. Nicolaescu*. — Ajutoare bănești date de către domnitorii și boerii Țării-Rominești și ai Moldovei schiturilor și mănăstirilor din Sf. Munte. — Bibliografie.

RĂSPUNSURI

D-lui C. Loco. — Cunoaștem un răspuns și mai bun: să lucrați înaintea cu toată inima, să produceți opere din ce în ce mai puternice și să vă întăriți ast-fel din ce în ce mai mult în propria D-voastră stimă, pentru ca nici o bîrfire din afară să nu vă mai poată atinge. Valoarea unui scriitor rămîne, trăește în opera lui, și-i pururea aceeași — ori cît ar lăuda-o prietenii, și ori cît ar huli-o învidioșii. — În ori-ce caz vă sfătuim să renunțați la ideea de a publica aceste pagini, pentru-că prea se vede c'ați fost necăjit cînd le-ați scris, și mînia poate face versuri uneori, dar sfaturi bune nu dă nici-odată.

D-lui C. S. Brăila. — Destul de drăguțe pentru un începător. Nu vă publicăm încă, pentru că sperăm mai bune — bune de tot.

D-lui C. E. Bacău. — S'anunță bine. În fie-care bucățică e ceva care te face să gîndești, și asta e una din condițiile de căpetenie ale unei lucrări de artă. Timpul va acoperi unele lipsuri, inerente începătorilor, vă va feri de unele zburdălnicii de gîndire, cari ne fac, pentru moment, să nu vă putem prezinta publicului. Vedem că iubiți natura -- sînteți dar în calea cea bună. Mergeți înainte.

D-lui S. I. D. Loco. — Cercați a pune'n proză, a spune simplu și pe scurt ceea ce-ați vrut să spuneți în versuri, și veți vedea că d-voastră singur o să vă întrebați cu mirare: «In definitiv ce-am vrut eu să spun aci?» Și nu știm zău, dacă veți putea să vă dați un răspuns satisfăcător.

D-lui Jop. Loco. — Aū eșit palide, slăbite rău, aproape moarte din operația traducerii. Epigramele aū adesea într'un singur cuvînt, într'o întorsătură de frază, tot parfumul, toată puterea aceea de spirit condensat, ce stă închis acolo ca o esență tare; dacă nu umbli cu luare aminte, cu pază sfîntă la cuvîntul acela, la întorsătura aceea de frază, s'a dus esența, s'a volatilizat. Și ast-fel, în locul frumoasei epigrame, nu-ți mai rămîne de cit... epitaful ei.

D-lui I. G. Iași. — Versurile de rîndul trecut ne-aū convins pe deplin că n'aveți talent. Dar asta n'ar fi nimic. Nu e o nenorocire să n'ai talent; nenorocire e să crezi că-l ai și să nu-l ai. Scrisoarea din urmă însă ne dă trista încredințare că vă lipsesc însușiri mult mai necesare în viața de cît talentul, și asta ne face să vă compătîmim, chiar ș'atunci cînd vreți să fiți răutăcios cu noi.

D-șoarei A. L. Galați. — Ne-așteptam la altă deslegare. O fi trăită, dar nu pare. Adevărata simțire are fraza sobră, descărcarea repede, lipsită de ori-ce calcul. Un suspin, un gest, o vorbă din inimă, face mai mare efect de cît cele mai corecte și mai armonioase perioade, lipsite de căldura unei emoțiuni sincere. Abilitățile retorice sînt ca focurile de artificii — lumini și pocnete 'n vîsduh. Ai crede că cine știe ce-î, și nu-î nimic.

D-lui D. I. V. Craiova. — Singura «îndreptare» e...spre coș.

D-lui P. G. Buzău. — Numai nițel dacă le-ați mai pieptăna pe cele două de la început, credem c'ar putea eși 'n iume. Celelalte însă parcă nici n'ar fi din același atelier. Proza n'am citit-o încă. Manuscrisele lungi ne înfloară, și ne trebuie nu numai timp, dar și o anumită pregătire sufletească, pentru ca să ne hotărîm a întreprinde o lectură de mai multe ceasuri. De-aceea nu vă putem acorda întrevorbirea pe care ne-o cereți, de cît mai tîrziu — în prima Duminică a lunii viitoare, între 9 și 10 dimineața.

D-nei E. L. Bîrlad. — Vă mulțumim pentru măgulitoarele cuvinte cu cari ne îndemnați la muncă; dar cu părere de rău trebuie să vă vestim că versurile nu se pot publica.

RED.